

Η «μεταρρύθμιση» των ΑΕΙ

του Κώστα Χ. Χρυσόγονου*

Οι ιδέες που ανακοίνωσε η κυβέρνηση για τη μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου λειτουργίας των ΑΕΙ εμπεριέχουν τόση αοριστία, ώστε να είναι ανέφικτη προς το παρόν η εξέταση της συνταγματικότητάς τους με αξιώσεις πληρότητας. Σε μια πρώτη εκτίμηση θα μπορούσε πάντως να επισημανθεί ότι η κυβέρνηση αυτή φαίνεται μάλλον να αγνοεί (ή να θέλει να ξεχάσει) το κανονιστικό περιεχόμενο του άρθρου 16 του Συντάγματος, ο ακρωτηριασμός του οποίου είχε ανεπιτυχώς επιχειρηθεί στην τελευταία συνταγματική αναθεώρηση του 2008.

Κεντρικό άξονα της επικείμενης «μεταρρύθμισης» αποτελεί η εισαγωγή των «συμβουλίων διοίκησης» ως ύπατων πανεπιστημιακών οργάνων. Η φημολογούμενη στελέχωσή τους με εξωπανεπιστημιακά πρόσωπα επιλεγμένα από την κρατική εξουσία (!) προσκρούει ευθέως στη συνταγματική κατοχύρωση της «πλήρους αυτοδιοίκησης» των ΑΕΙ και συνεπώς του δικαιώματος των τελευταίων να επιλέγουν με δικά τους όργανα το προσωπικό και τα όργανα διοίκησής τους. Όμως ακόμη κι αν τα μέλη των «συμβουλίων διοίκησης» εκλέγονται από την πανεπιστημιακή κοινότητα, ο σχεδιασμός των (υπερ)εξουσιών τους θίγει την αυτοδιοίκηση στο επίπεδο της ακαδημαϊκής μονάδας (σχολής ή τμήματος).

Η χρηματοδότηση των ΑΕΙ από το κράτος μόνο υπό όρους και προϋποθέσεις, όπως η σύναψη σύμβασης (!) μεταξύ του αρμόδιου υπουργείου και του συμβουλίου διοίκησης, η επίτευξη αδιευκρίνιστων προς το παρόν «στόχων» κ.λπ., δεν εναρμονίζονται προς το συνταγματικό δικαίωμα των ιδρυμάτων για κρατική οικονομική ενίσχυση. Το δικαίωμα τούτο δημιουργεί αξίωση καθενός ΑΕΙ κατά του κράτους για κάλυψη τουλάχιστον των στοιχειωδών λειτουργικών αναγκών του (π.χ. μισθοδοσία προσωπικού, συντήρηση και λειτουργία κτιρίων κ.λπ.) σε όσο μέτρο δεν επαρκούν οι ίδιοι πόροι του.

Πέρα όμως από αυτά και άλλα επιμέρους ζητήματα αντισυνταγματικότητας που προκύπτουν από τις κυβερνητικές «ιδέες», το γενικότερο θέμα είναι η διαφαινόμενη μέσα από εκείνες απόπειρα όχι για μεταρρύθμιση, αλλά μάλλον για απορρύθμιση των ΑΕΙ, με την υπαγωγή τους σε μια αγοραία αντίληψη περί επιστήμης και παιδείας. Στη λογική αυτή εντάσσονται η αντιμετώπιση των φοιτητών ως εμπορευματικό είδος («κουπόνι») και η παροχή της δυνατότητας στα ιδρύματα (στην πράξη ο εξαναγκασμός τους) να στραφούν κατά προτεραιότητα στη διδασκαλία αντί της έρευνας, μετατρέπόμενα έτσι όχι μόνο *de facto* αλλά και *de jure* σε ΙΕΚ πολυτελείας.

Όλα αυτά καταλήγουν σε καταστρατήγηση τόσο της συνταγματικής υποχρέωσης του κράτους για ανάπτυξη και προαγωγή της επιστήμης και της έρευνας όσο και του χαρακτήρα των ΑΕΙ ως νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Η τάξη των επαγγελματιών πολιτικών, αφού «κατόρθωσε» να ιδιωτικοποιήσει την πολιτική εξουσία, μετατρέποντάς την σε ιδιωτική υπόθεση των κυρίαρχων πολιτικών δυνασθειών, των υποτελών τους και των διαπλεκόμενων οικονομικών συμφερόντων πίσω τους, επιχειρεί τώρα να προχωρήσει στη λανθάνουσα ιδιωτικοποίηση και της ανώτατης εκπαίδευσης. Όπως όμως η ιδιωτικοποίηση του κράτους οδηγεί στην οικονομική του πτώχευση, έτσι και η ιδιωτικοποίηση της παιδείας θα οδηγήσει, εάν επιβληθεί τελικά, στην πνευματική της πτώχευση.

**Καθηγητής Νομικής Α.Π.Θ.*

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημ. «Έθνος», 4 Οκτωβρίου 2010